

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ ПАТ "ПУМБ"

Анотація. Проведено аналіз основних показників оцінки ефективності діяльності банку ПАТ "ПУМБ" на основі опублікованих статистичних даних за допомогою використання традиційного методу та визначено важливість такої оцінки як для окремих банків, так і для об'єкта дослідження.

Аннотация. Проведен анализ основных показателей оценки эффективности деятельности банка ПАО "ПУМБ" на основе опубликованных статистических данных посредством использования традиционного метода и определена важность такой оценки как для отдельных банков, так и для объекта исследования.

Annotation. The analysis of the main indicators of assessing the effectiveness of the Bank PJSC "FUIB" was carried out based on the published statistics, by using a traditional method and the importance of such an assessment for both individual banks and for the object of study was identified.

Ключові слова: ефективність, діяльність, банк, показник, рентабельність, чистий прибуток, капітал, актив, маржа.

Питання ефективності діяльності банків є важливим як для економіки, так і для клієнтів банку. Ефективність банку істотно впливає на економічну діяльність банків, а її значущість має істотний вплив на макро- та мікроекономічному рівні. Уся фінансова система в цілому і банківський сектор зокрема, є ключовим елементом сучасної ринкової економіки. Доступність для підприємств джерел фінансування, можливість структурної перебудови та підвищення конкурентоспроможності в перехідних економіках критично залежать від ефективності банківської системи.

Над проблемою оцінки ефективності діяльності банків працювали І. Ансофф, Васюренко О. В., Герасимович А. М., Карчева Г. Т., Лобанов А. А., Мещеряков А. А., Примостка Л. О., Маслак Н. Г., М. Алле, Л. Рассел Акофф, П. Роуз [1 – 3].

Оцінка ефективності діяльності банку ПАТ "ПУМБ" стосовно прибутковості банківського бізнесу визначає ефективність як відносну розрахункову величину. У даному випадку основними показниками ефективності виступають показники рентабельності активів (ROA) та рентабельності капіталу (ROE), чиста процентна маржа, чистий спред, продуктивність праці, рентабельність витрат (рисунок).

Рис. Основні показники ефективності діяльності банку [4]

Таким чином, прибутковість банку оцінюється за допомогою показників ROE (прибутковості капіталу) та ROA (прибутковості активів), а показником ризику банку є мультиплікатор капіталу (МК), що визначається за формулою 1.

$$МК = \frac{\bar{A}}{K}, \quad (1)$$

де \bar{A} – середні активи банку;
K – власний капітал банку.

Даний показник свідчить про ризик капіталу, і його збільшення пов'язане зі зростанням значення мультиплікатора капіталу.

Залежність між прибутком і ризиком описується моделлю (2):

$$ROE = ROA \times МК. \quad (2)$$

Вона свідчить про взаємозв'язок прибутку із джерелами формування банківських ресурсів, а саме про співвідношення власних та залучених коштів. Тобто, чим вищий прибуток, тим ризикованішою має бути структура банківського балансу за інших однакових умов.

Якщо ефективність роботи банку знижується, то для забезпечення бажаного рівня прибутковості капіталу необхідно погодитись на вищий ризик – збільшити відношення активів до капіталу. Тобто навіть банк із невисоким показником прибутковості активів може досягти відносно високого рівня прибутковості капіталу за рахунок максимально можливого використання боргових зобов'язань [5].

Проводячи поглиблений аналіз, можна розкласти прибутковість активів (ROA) на показник чистої маржі прибутку (NPM) та коефіцієнт дохідності (або використання) активів (EA), що наведено в залежності (3):

$$ROA = NPM \times EA. \quad (3)$$

Чиста маржа прибутку визначається за формулою (4):

$$NPM = \frac{ЧД}{ВД}, \quad (4)$$

де ЧП – чистий прибуток банку;
ВД – валовий дохід банку.

У свою чергу, коефіцієнт дохідності активів розраховується за формулою (5):

$$EA = \frac{ВД}{A_c}, \quad (5)$$

де A_c – сумарні активи банку.

Модель залежності між прибутком і ризиком має вигляд (6):

$$ROE = NPM \times EA \times МК. \quad (6)$$

Аналіз фінансових показників ПАТ "ПУМБ" наведений у таблиці [6].

Таблиця

Фінансові показники прибутковості діяльності банку ПАТ "ПУМБ"

Показник ефективності	2012 р.	2011 р.	Різниця між 2012 р. і 2011 р.
ROA до резервів (Прибуток до резервів та податків / Середні активи net)	2,5 %	2,3 %	0,2 %
ROE до резервів (Прибуток до резервів та податків / Середній капітал)	13,9 %	13,6 %	0,3 %
ROA (Чистий прибуток / Середні активи net)	1,0 %	1,7 %	-0,7 %
ROE (Чистий прибуток / Середній капітал)	5,6 %	10,1 %	-4,5 %
NIM (Чистий процентний дохід / Середні продуктивні активи net)	5,4 %	5,2 %	0,2 %
C/I (Операційні витрати / Загальний дохід)	57,9 %	56,0 %	1,9 %

Аналізуючі дані таблиці, можна сказати, що зменшення ROA на 0,7 % свідчить про те, що розмір чистого прибутку, який дає одиниця активів банку, зменшився. ROA – показник ефективності роботи менеджерів банку, він показує, як вони впоралися із завданням отримання чистого прибутку з активів банківської установи. Зменшення показника ROE на 4,5 % свідчить про зменшення чистого прибутку, оскільки він приблизно йому дорівнює. Значення цього показника особливо цікавить акціонерів банку, адже вони отримують дохід від інвестування свого капіталу, тобто рівня дивідендів. Зростання NIM характеризує збільшення покриття витрат банку і ризиків, у тому числі й інфляційного, створення прибутку, покриття договірних угод на 0,2 %. Операційні видатки від інвестиційних операцій у 2012 році скоротилися порівняно з 2011 роком на 4,3 % і становлять 6,9 млн дол. США, при цьому співвідношення C/I погіршилося, збільшившись з 24,6 % у 2011 році до 57,6 % у 2012 році. Дохід від розформування резервів за 2012 рік дорівнює 0,3 млн дол. США (у попередньому році – 5,2 млн дол. США).

Таким чином, на сьогодні фінансовий аналіз банку є не просто елементом фінансового управління, а його основою, оскільки фінансова діяльність, як відомо, є головною. Провівши аналіз основних показників ефективності діяльності банку на прикладі ПАТ "ПУМБ", можна зробити висновки, що зараз банк має певні проблеми, однак оцінка показників прибутковості неодмінно дасть банку можливості для виходу зі скрутного становища. Хоча показники прибутковості й мають низькі показники у зв'язку зі зменшенням рівня чистого прибутку, однак банк намагається забезпечувати приріст прибутку, адекватний темпам зростання активів і капіталу.

Література: 1. Васюренко О. В. Банківські операції [Текст] : навч. посібн. / О. В. Васюренко. – К. : Знання, 2000. – 243 с. 2. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеенко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с. 3. Мещеряков А. А. Організація діяльності комерційного банку : навч. посібн. / А. А. Мещеряков. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 608 с. 4. Сидорова А. В. Ефективність банківської діяльності: статистична оцінка та моделювання / А. В. Сидорова, М. А. Жмайло // Статистика України. – 2010. – № 1. – С. 46–52. 5. Євдокімова Ю. Ю. Управління прибутковістю банку / Ю. Ю. Євдокімова // Проблеми формування і розвитку фінансово-кредитної системи України : збірник наукових статей. – Х. : Константа, 2004. – 212 с. 6. Офіційний сайт ПАТ "ПУМБ". – Режим доступу : <http://pumb.ua/ua/>.